

nam ni treba za to žalovati, kajti postalo je očitno, da je pri Holandcih prav ta standard postal zanje poguben, vsaj kar zadeva krščansko življenje in vero ljudskih množic.

Holandski katekizam ima poleg svojih odlik tudi nekatere hibe ki jih moramo poznati, če ga hočemo komu priporučiti. Najbolje je res najprej prebrati dodatek, ki je povzet po francoskem teologu Charlesu Ehlingerju. Tako bomo postali pozorni na sporna mesta. Toda v tem dodatku vendarle nisem našel zadostnega pojasnila glede na novo gledanje na smrt, kakor je zraženo v katekizmu. To je vsekakor pomanjkljivost. Le nekaj malega piše o tem tam kjer je govora o prihodnjem življenju. V Holandskem katekizmu pa beremo: »Smrt je temeljita. Ne umirajo samo roke, noge, trup in glava. Ne, celoten zemeljski človek zapade smrti. V tem imajo prav tisti, ki ne priznavajo posmrtnega življenja: umreti pomeni konec celoznega človeka, kakršnega smo poznali;« (H. K. stran 485). Prav tako beremo par stranic naprej: »Biblijska govorica ne pozna nikakšne netelesne človeške duše.« (H. K. stran 488) Kako naj potem razumemo Kristusa, ki je dejal: »Kaj pomaga človeku, če si ves svet pridobi, svojo dušo pa pogubi.« Mar ni tu Kristus govoril o duši, ki je nekaj drugega kot je telo? Če bi kdo nasprotno trdil bi to moral najprej dokazati. Toda iz evangelijev se to ne da dokazati. Res pa je, da je starozavezni nauk veliko bolj nejasen, toda tudi tam najdemo vero v življenje duš, ki so v šeuolu, sicer tudi ne bi Juda Makabejec ukazal daritve za padle vojake, ki so se bili pregrešili proti Mojzesovi postavi.

Prav tako jasno govori Kristus o duši kot o nečem od telesa različnem, v priliki o bogatinu, ki si je postavil nove žitnice. Angel mu govori: »Še to noč bodo terjali od tebe tvojo dušo, in kar si zbral čigavo bo?«

Kakor torej vidimo ima holandski katekizam tudi svoje hibe, ki jih ne gre podcenjevati. Verski nauk moramo ohraniti celoten in nepotvorjen kot ga je doslej Cerkev učila in razlagala. V bitnih stvareh ni nobenega popuščanja, kajti sicer bi celoten nauk Cerkve trpel. Ta nauk je namreč ena sam nedeljiva celota.

Vilko Šolinc

ŠTO ZNAČI »ODGOVOR NA PRIGOVOR«?

Moglo bi se Šolinca ostaviti u njegovu privatnom **mišljenju** da je moje »objašnjenje« njegova članka 'Narod Božji i autoritet biskupa' »iz više razloga pogrešno« (Sl. Božja. 1973, XIII-2,178). kad on ne bi pretendirao da se to njegovo mišljenje prihvati ne samo bez razlogâ nego i protiv njih. Zato, evo još jednom tih njegovih tvrdnja.

Najprije, on je zamjerio izjavi u Dokumentu naših biskupa, gdje se kaže : »Tim Duhom obdaren je svaki vjernik, i zbog toga je cijela Crkva kao narod Božji kraljevski, svećenički i proročki narod«, pa se usprotivio primjedbom: »Ali se ovdje ništa ne objašnjava da se **taj duh** (potcrt. Rupčić) ne daje svima u **jednakoj mjeri** (potcrt. R.). Sl. Božja, XII-2,131. Ja sam na to odgovorio: »Dokumenat govori o Duhu Svetomu, božanskoj osobi, i to nije« **taj duh**« o kojemu govori Šolinc. Duh Sveti ne može se davati

na mjeru (Iv 3,34), nego **sav** ili **nikako**. O većoj ili manjoj mjeri ne može biti ni govora kad je govor o Duhu Svetomu, jer on nije sastavljen od dijelova. Druga je stvar što će taj Duh u pojedinim ljudima raditi. Njegova aktivnost može biti različita, ali on ostaje uvijek cio (usp. 1 Kor 12,4—11« Sl. Božja, 4—6,298). Šolinc je kad već hoće odgovarati ostao dužan donijeti barem jedan od njegovih brojnih »razloga« zašto je to moje« objašnjenje iz više razloga pogrešno«. Očito je lakše reći da je nešto »iz više razloga pogrešno« nego donijeti barem jedan dokaz za to. Osim toga, ako Šolinc veli »da su biskupi... u tijesnoj vezi sa Svetim Duhom od ostalih vjernika« (Sl. Božja, XIII-2,178) kako on isti, koji nije biskup, zna više od njih što je Duh Sveti i kako treba o njemu govoriti? Njemu ne smeta da ono što je malo prije ustvrdio odmah praktično pobija.

2. Na Šolincevu tvrdnju da su biskupi »svakako u posjedu većih darova Svetoga Duha, pa je slušanje biskupa i zbog toga potrebno« (Sl. Božja, XII-2,131) (dakle ne samo zbog »tijesne veze« sa Svetim Duhom) odgovorio sam da je ta tvrdnja »neprihvatljiva kao objašnjenje«, jer je prema »1 Kor 12,31-13,13 najveći dar Duha ljubavi. A ta ni po svojoj naravi ni po intenzitetu nije privilegij biskupa kao biskupa nego vjernika. Nigdje u Sv. Pismu ne stoji da je biskupi posjeduju u najvećoj mjeri. Pa kad bi i bilo tako, formalni razlog poslušnosti biskupima ne bi bila ljubav nego karizma upravljanja (1 Kor 12, 28). A ta nije 'najveće', jer **apostol** Payao veli: »Kad bi sve ljudske i anđeoske jezike govorio, a ljubavi ne bih imao bio bih mjed što ječi i praporac što zveči' (1 Kor 13,1). To je, uostalom, i sam Dokument jasno istakao« (Sl. Božja, XII-4-6,298). Što je tu »iz više razloga pogrešno«? Trebalo je navesti barem jedan.

3. Šolinc neprecizno govori o svemu pa i o »redovitom« i neredovitom propovijedanju Evandjelja. Rekao sam da »ta razdoba, u najmanju ruku, nije sretna« (nav. mj.), jer, kako sam dalje rekao, »u Crkvi su svi dužni propovijedati Evandjelje. Tu nema ni iznimke ni prekida.

...Ono što dijeli biskupski zbor od drugih pojedinačnih propovjednika Evandjelja, izuzev Papu koji ima karizmu neprevrtljivosti, jest sposobnost (karizma) točnog i sigurnog definiranja ili povlačenja granice između objavljene istine i krive nauke. I u tom je Dokument jasan, prije svega, u podnaslovima: 'Crkveno učiteljstvo', 'Teologija' i 'Aktivni odnosi crkvenog učiteljstva« (nav. mj.). Međutim, i to je Šolinc obilježio pogrešnim »iz više razloga«, ali nije naveo ni jednoga.

4. Šolinc je također ustvrdio: »Sigurno je pogrešno... da je svaki kršćanin karizmatik« (Sl. Božja, XII-2,131). Ja sam na to odgovorio kako se to direktno protivi Sv. pismu i naveo citat sv. Pavla: »Svatko ima svoj posebni dar (harisam) (1 Kor 7,7)«. Unatoč tome, Šolinc i za to »objašnjenje« drži da »iz više razloga pogrešno«, ali, po običaju, ne navodi nijedan od njih.

5. Šolinc je nejasno stavio u neki odnos Homjakova »koji je mnogo pisao o tome karizmatičkom učiteljstvu Crkve« i nadodao: »Biskupi Jugoslavije kažu da treba autentičnom učiteljstvu Crkve i **ovo karizmatičko**« (potcrt. R.). Na što se odnosi Šolincevo »ovo«? Drugog bližeg konteksta o karizmatičkom učiteljstvu nema osim Homjakova. Ako Šolinc nije na to mislio, nije trebao

»ovo« nego jednostavno »karizmatičko«. Zato sam rekao ne tvrdeći baš strogo da je to Šolinc ustvrdio: »Na kraju, biskupi nisu govorili o karizmatičkom učitelju na temelju Homjakova. Stoga tvrdnja, da nauka naših biskupa 'znači približavanje kršćanskom Istoku ne zvuči istinito. Nije govor o nauci koju Crkva tek sad prihvaća i tako se 'približuje' Istoku nego o pokladu vjere koji Crkva uvijek čuva, a sad ga posebno ističe« (Sl. Božja, XII-4-6, 299). Ako je Šolinc nešto drukčije mislio, onda je trebao to drukčije izraziti. Možda je u ovoj točki razlog nejasnoći njegovo slabo poznavanje hrvatskog jezika. Ali, i bez obzira na to, njegovo pisanje vrvi od nejasnoće, nepoznavanja teme i proturječja.

Lj. Rupčić

DVIJE NEPOZNATE CRKVICE NA VRHUNCIMA BIOKOVA

Već su stari narodi vrhunce planina posvećivali vjerskim pojmovima i na njima gradili žrtvenike u čast božanstva. U knjigama se Starog zavjeta često govori o »uzvišicama« posvećenim krivim bogovima (žid. »bamot«, grčki »boomós«). Grci su vjerovali da na njihovoj najvišoj planini Olimpu (2918 m) stanuje dvanaestorica grčkih najviših bogova, i to u palačama koje je ukrasio majstor Hefest. I stari su Ilini vrhunce posvećivali svojim božanstvima i na brdima pravili žrtvenike.

Taj su običaj od starih naroda preuzeli i kršćani, pa su od najstarijih vremena na planinskim vrhuncima stali podizati crkvice i kapelice u čast jedinoga i pravoga Boga i njegovih ugodnika. Tako su po Božjim svecima i njihovim kapelicama mnogi vrhunci diljem Hrvatske dobili svoja nova kršćanska imena.

I na Biokovu, toj našoj ponajvišoj i ponajzanimljivijoj planini, u prošlosti je bilo sagrađeno više crkvice i kapelica. Neke od njih postoje još i danas, neke su sasvim porušene i jedva im se znade za trag, dok su druge pred propašću.

Već smo u SLUŽBI BOŽJOJ (1965, br. 5—6, str. 51—58) opširnije opisali staru crkvicu sv. Jure na najvišem vrhu Biokova (1762 m) nakon što je ona 4. X 1965. bila konačno srušena da bi ustupila mjesto relejnoj postaji zagrebačke televizije. Ovdje ćemo sada opisati dvije crkvice, vrlo slične bivšem Sv. Juri, o kojima dosada nitko nije pisao, pa su široj javnosti ostale nepoznate. One su, pak, u takvu stanju da se nalaze pred propašću.

1. Crkvice sv. Roka na Biokovu (kota 1235 m)

Za tu sam crkvicu čuo tek zadnjih godina. Nikakve je knjige ne spominju, pa je nisam našao ni u shematizmima splitsko-makarske (nad) biskupije. Stoga sam odlučio k njoj se popeti.

Prigoda se pružila na blagdan sv. Roka, tj. 16 kolovoza ove 1973. godine u društvu s vlč. don Antom Dukićem, župnikom Župe Biokovske, kojoj pripada navedena crkvice, bogoslovom fra Josipom Grgićem, s nekoliko vjernika iz Župe i Raščana i Ivanom Miočevićem iz Kozice. Na vrhunc se Sv. Roka može doći istočnim raščanskim i zapadnim župskim putem. Mi smo iza-